

01.02.2023 jõustus uus äriregistri seadus

1. veebruaril 2023 jõustus uus äriregistri seadus ja koos sellega palju muid ühinguõiguse valdkonna muudatusi. Äriregistri seadusega valmis üks suur osa 2014. aastal alguse saanud ühinguõiguse revisjonist.

Äriregistri seadusesse on koondatud kogu registripidamise regulatsioon nii äriregistri kui mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri pidamise kohta. Edaspidi on mittetulundusühingute ja sihtasutuste register osa äriregistrist ja sellele kohaldub ka äriregistri seadus. Äriregistri seaduses sisaldub registripidamise korraldus, äriregistrisse kantavate andmete nimekirjad, andmete avalikkus ning õiguslik tähendus, kandeavalduse esitamist ja lahendamist puudutav. Samuti registripidaja järelevalve meetmed ja juriidilise isiku registrist kustutamine.

- ❖ Täienesid registripidaja võimalused teha järelevalvet äriregistrile esitatavate andmete õigsuse üle. Selleks antakse võimalus registripidajale teha äriregistrisse märges juriidilise isikuga kontakteerumise raskuste kohta, et see hoiatav info, et tegemist võib olla probleemse juriidilise isikuga, oleks kättesaadav ka teistele huvitatud isikutele. Samuti võib registripidaja hakata avalikustama juriidilise isikuga seotud füüsilisele isikule tehtud trahvimääruste infot, kui isikule on tehtud vähemalt 5 trahvimäärust. Et paremini tagada majandusaasta aruannete esitamise kohustust, jätab registripidaja edaspidi ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise kande tegemata, kuni kõigil osalevatel juriidilistel isikutel on esitatud majandusaasta aruanne. Laieneb ka isikute ring, kellelt võib nõuda majandusaasta aruande esitamist, sinna hulka kuuluvad edaspidi ka osaühingu enamus- ja ainsusosajad.
- ❖ Majandusaasta aruande esitamata jätmisel antakse registripidajale võimalus kustutada juriidiline isik registrist senisest kiiremini, samas täpsustatakse kustutamise eeldusi ja luuakse ka võimalus kolme aasta jooksul registrisse ennistamiseks. Kui juriidiline isik jätab majandusaasta aruande esitamata, annab registripidaja tähtaja aruande esitamiseks. Kui seda ei täideta, on võimalik juba kolme kuu möödumisel majandusaasta aruande esitamise tähtjast isik registrist kustutada, kui juriidilisel isikul ei ole vara ega pooleli olevaid kohtumenetlusi. Sellisel viisil registrist kustutatud juriidilistel isikutel on võimalik taotleda kolme aasta jooksul registrisse ennistamist ja tegevust jätkata.
- ❖ Äriregistrile kandeavaldust esitades võib arvestada, et edaspidi saab esitada määruskaebuse ka puuduste kõrvaldamise määrusele. Varasemalt oli see võimalik üksnes siis, kui puuduste kõrvaldamiseks määrati pikem tähtaeg kui kuus kuud. Siiski tuleb arvestada, et piiratud on samadel asjaoludel asja teistkordne vaidlustamine kandeavalduse rahuldumata jätmisel. Lisaks võimaldatakse edaspidi ka registrimenetluses isikute isiklikku ärakuulamist, kui kohus peab seda vajalikuks asjaolude selgitamiseks sarnaselt muude kohtumenetlustega.
- ❖ Koos äriregistri seadusega jõustusid ka mitmed muudatused äriseadustikus, mittetulundusühingute seaduses ning paljudes muudes ühingute tegevust puudutavates seadustes. Üheks suuremaks muudatuseks on osaühingu minimaalse osakapitali nõude muutmine ja ajakohastamine ning sellega koos osaühingu sissemakseta asutamise võimaluse kaotamine.
- ❖ Senini osaühingu osakapitali miinimumina kehtinud 2500 eurot pärineb 1995. aastast on sellisena oma tähenduse kaotanud. Lisaks on 2011. aastast kehtinud võimalus osaühing asutada osakapitali sissemakset tegemata. Võib öelda, et 2500 euro suurune osakapitali miinimumnõue on ammu oma algse tähenduse kaotanud ja muutunud suures osas sisutuks,

mistõttu osaühingu minimaalset osakapitali nõuet enam seadusest ei tulene. Arvestada tuleb, et sarnaselt senise kehtib edasi asutajate vastutus, mille kohaselt osaühingu asutajad vastutavad osaühingu asutamisel sissemaksete või asutamiskulude ebaõige hindamisega osaühingule tekkinud kahju eest. Kui seaduses enam formaalset osakapitali nõuet ei ole, võib öelda, et sellega on küll asutajate vastutus osakapitali valikul vabam aga samas ka vastutus senisest suurem. Muudatuse eesmärgiks ongi suunata ühingu asutajad senisest enam läbi mõtlema, kui suur kapital on osaühingu tegevuse alustamiseks tegelikult vajalik. Lisaks, kui osakapital valitakse alla 2500 euro ja pankrotiavalduse menetlus raueb pankrotti välja kuulutamata, on ajutisel halduril õigus nõuda osaühingu osanikult tasu ja kulutuste hüvitamist ulatuses, mis jääb osaühingu osakapitali ja 2500 euro vahele juhul, kui halduril ei õnnestu oma nõuet rahuldada võlgniku muu vara arvelt.

- ❖ Koos minimaalse osakapitali nõudega muutus ka osaühingu netovara nõue. Senini oli vaja täita kaks tingimust, netovara pidi olema vähemalt pool osakapitalist ja vähemalt sama suur, kui seadusega kehtestatud minimaalne osakapital. See lõi olukorra, kus seaduses sätestatud minimaalse osakapitaliga asutades rikuti kapitali kasutusele võttes kohe netovara nõuet. Seetõttu on netovara nõue edaspidi seotud üksnes osaühingu osakapitaliga ja peab olema pool sellest. Sama põhimõtte kohaselt on muudetud ka aktsiaseltsi netovara nõuet.
- ❖ Äriseadustikus kehtestati äriühingutele kontsernireeglid. Uute reeglite peamine eesmärk on tuua seadusesse kontsernihuviga arvestamise võimalus ja sätestada emaettevõtja vastutus olukorras, kus tütarettvõtjat on juhitud tema korralduste alusel. Täpsustati juhatuse liikmete vastutust kontsernisuhetes ja sätestati, millistel juhtudel ja tingimustel ei ole tütarettvõtja juhatuse vastutav emaettevõtja korralduste täitmisel tekkinud kahju eest.
- ❖ Lisaks on juriidilisi isikuid puudutavates seadustes ühtlustatud ja ajakohastatud raamatupidamise ja audiitorkontrolli reegleid ning termineid. Sarnaselt äriühingutele sätestati mittetulundusühingutele ja sihtasutustele reeglid raamatupidamise korraldamiseks, kui on alustatud likvideerimist. Kaotati nõue, et vähemalt ühe likvideerijal elukoht peab olema Eestis. Lihtsustatud on ka ainuosanikuga osaühingu likvideerimist, kuna puudub osanike täiendava kaitse vajadus ja ainuosanikuga osaühingu likvideerimisel ei tule enam vara jagamisel järgida kahe kuu pikkust ooteperioodi, mis üldjuhul peab jääma likvideerimise lõpparuande osanikele tutvumiseks esitamise ja vara jagamise vahele.